

CONTRIBUȚIA LOCUITORILOR DIN JUDEȚUL BUZĂU LA OBTINEREA INDEPENDENȚEI*

Cornel Ilie

Moment crucial în istoria României, războiul pentru cucerirea independenței de stat a mobilizat majoritatea covârșitoare a populației, a conștiințelor neamului. Înlăturarea dominației străine era în 1877 un deziderat al întregului popor, care a contribuit cu entuziasm la sprijinirea materială și morală a luptei pentru eliberare națională. Alături de ceilalți locuitori ai spațiului românesc, și populația județului Buzău s-a ridicat cu dăruire pentru a răspunde imperativului național cu care țara era confruntată: lupta pentru îndepărtarea dominației otomane, pentru obținerea independenței.

Locuitorii județului Buzău și din fostul județ Râmnicu Sărat, ca de altfel ceilalți cetățeni români, au răspuns nevoilor stringente ale țării, apărute după proclamarea independenței la 9 mai 1877. Cum s-au materializat aceste răspunsuri? În primul rând prin achitarea promptă a obligațiilor ce decurgeau din legea rechizițiilor, apoi prin donații benevole, în bani sau orice altfel de materiale care ar fi putut folosi frontului, dar și prin satisfacerea cererilor neprevăzute ale autorităților și comandamentelor militare române și ruse. Desigur că locuitorii din Buzău și Râmnicu Sărat au contribuit efectiv la operațiile de pe teatrul de luptă din Balcani, numeroși buzoieni și râmniceni căzând eroic la datorie, pentru țara lor.

Populația județului Buzău a avut o contribuție importantă la cele 80 – 100 de milioane cheltuite de România pentru purtarea războiului. Acțiunea de rechiziționare, declanșată în temeiul legii din aprilie 1877, a afectat marea parte a țărănimii și o bună parte a populației urbane. Deși bunurile nu se achitau imediat, ci se emiteau bonuri de rechiziții plătibile la sfârșitul războiului, populația a răspuns foarte prompt acestei solicitări, deloc ușoare. Pe 17 aprilie 1877, prefectul județului Buzău, N. Borănescu, informa guvernul că “cetățenii din districtul Buzău, cu ocazia aplicării regulamentului pentru rechiziționarea cailor, au răspuns printr-un avânt admirabil la apelul făcut de guvern în fața momentelor solemne în care se află scumpa noastră patrie. Fără distincțiune de clasă, ca un singur om, neținând seama, nici de străgâniri de drum sau lipsa de mijloace toți s-au întrecut, uniți în ofrande de cai și sume de bani, ceilalți au primit fără murmur prețurile ce li s-au oferit de comisiunea mixtă, așa că în toate inimile se părea că nu există altă idee

* Am inclus și județul Râmnicu Sărat, deoarece cea mai mare parte a acestui fost județ intră acum în componența județului Buzău.

decât nobilul sentiment d'a contribui fiecare în marginile posibilului la nevoile țării"¹.

Locuitorii din Buzău și Râmnicu Sărat s-au arătat deci foarte receptivi la cererile de rechiziții adresate de autorități, ei punând la dispoziția comandamentului român, de la început și până la sfârșitul războiului, importante cantități de hrană, furaje, mijloace de transport și alte produse și bunuri materiale. Valoric, aceste produse au însumat 337.799 lei pentru județul Buzău (locnl 8 pe țară) și 189.818 pentru Râmnicu Sărat². De remarcat este faptul că locuitorii celor două județe au răspuns prompt încă de la începutul campaniei de rechiziționare, buzoienii oferind produse în valoare de 11.330 lei în aprilie, 37.207 în iunie, pentru ca în iulie 1877 această sumă să ajungă la 83.401 lei³, râmnicenii, la rândul lor contribuind cu 14.600 lei în aprilie, 21.831 lei în iunie și 54.106 lei în iulie⁴. Mai trebuie menționat că, în luna august 1878, când războiul era aproape terminat, iar campania de rechiziții era și ea pe sfârșite, buzoienii au oferit nu mai puțin de 38.923 lei⁵, situându-se pe locul secund în țară, după județul Muscel.

Subscripțiile pentru război se adunau de către comitetele județene care le înmânau apoi Ministerului de Război. În județul Buzău, comunele rurale au votat, în limita bugetelor, mari sume pentru susținerea războiului. Astfel, Consiliul Comunal Buzău a votat suma de 6000 de franci pentru cumpărarea de arme, în timp ce Prefectura Buzău a dat 1200 de lei în același scop⁶.

Tot ca o reliefare a promptitudinii cu care populația din județul Buzău a răspuns nevoilor țării este și acțiunea din luna decembrie 1877 când, la ordinul Ministerului de Interne, județul a trebuit să dea 2400 de care țărănești pentru transporturile militare. Pe drumurile lungi și grele făcute pentru ducerea proviziilor necesare frontului au murit zeci de vite din convoiul plecat din Buzău, astfel că la întoarcere numărul animalelor de povară era cu 80 mai mic decât la plecare⁷.

Concomitent cu răspunsul exemplar la acțiunea de rechiziționare, populația plaiurilor buzoiene și râmnicene a făcut, din puținul ei, și sub formele cele mai diverse, donații și ofrande pentru acoperirea nevoilor țării, situându-se și de această dată printre primele județe din punct de vedere al generozității. În răstimpul dintre

¹ D.I.R.I., vol. II, p. 267 – 268.

² Al. Pencovici, *Requizițiunile și ofrandele pentru trebuințele armatei române în războiul din 1877 – 1878*, Tipografia Statului, 1879, p. 40 – 41.

³ Al. Pencovici, *op. cit.*, p. 40 – 41.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ V. Mihardea, *Echiparea armatei și finanțarea războiului de independență*, în "Studii și Materiale de Istorie Modernă", vol. II, Ed. Academiei, 1963, p. 134.

⁷ N. Adăniloae, *Contribuția maselor populare la susținerea războiului de independență*, în "Studii", nr. 3/1967, p. 447.

aprilie 1877 și august 1878 au fost înaintate comisiilor ad-hoc, create în cele două județe în scopul strângerii ofrandelor, următoarele: pentru Buzău – parale – 2649, 70 lei; boi și vaci – 5, cai și iepe – 12, fasole și legume – 136 hectolitri; orz – 33 hl; vin și rachiu – 7,85 hl; brânză și cașcaval – 599 kg; pastramă și carne – 22 kg; fân și paie – 2 care; cojoace – 3; flanele – 21; feșe – 812 bucăți; rufe – 358 bucăți; trăsuri – 31; bani pentru arme – 5842,95 lei⁸, iar pentru Râmnicu Sărat – parale – 6967,65 lei; berbeci și oi – 3; boi și vaci – 12; cai și iepe – 16; fasole și legume – 68 hectolitri; orz – 1 hl; vin și rachiu – 91,45 hl; brânză și cașcaval – 941 kg; fân și paie – 20 care; cojoace – 12; flanele – 361; feșe – 234 bucăți; rufe – 344 bucăți; trăsuri – 28; bani pentru arme – 11731,79 lei⁹.

Generozitatea locuitorilor din Buzău a îmbrăcat forme din cele mai diverse. Pe 9 aprilie 1877, prefectul Buzăului raporta că “a găsit doi fabricanți care au declarat că pot face 30.000 de pâini a 350 dramuri una și fiecare bucată 22 bani. Prețul acelor din piață este de 25 bani ocaua”¹⁰. În plus “numiții fabricanți se obligă să o predea în 4 zile”¹¹. Același document menționa și că “din numărul de 122 cai cu care a fost repartizat districtul Buzău, până astăzi am primit și expediat 115 cai, din care 57 oferiți de diverși proprietari, fără plată”¹².

Pe data de 21 aprilie 1877, la foarte puțin timp de la începerea rechizițiilor, prefectul Borănescu raporta despre livrarea ultimelor șapte cai ce trebuiau rechiziționați, din care 61 erau oferiți sub formă de ofrande¹³. Merită amintite câteva dintre numele celor care au făcut astfel de donații generoase: Nae Iorgulescu, Grigore Monteoru, Matei Basta, Neagu Vlădescu, Tănase Banciu, Ispas Bolintineanu, Silvestru Antonescu, Leon Leonida, Radu Paraschivescu, G. Bălăceanu, Moise Vârlan (din jud. Buzău)¹⁴.

Numai în luna iulie 1877 Râmnicu Sărat a oferit 51 de cai, printre cei care au contribuit (cu cel puțin doi cai) numărându-se: Luchi Costandin, G. Lupescu, C.A. Marotcea, Grigore Damian, Grigore Șuțu¹⁵.

Cetățenii din Buzău și Râmnicu Sărat au oferit însă și importante sume de bani. Societatea “Economia” din Râmnic, prin președintele ei, Eustațiu Cristoforeanu, a dat 1800 lei pentru armata română¹⁶, în timp ce locuitorii din

⁸ Al. Pencovici, *op. cit.*, p. 66 – 67.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ D.I.R.I., vol. II, p. 198.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*, p. 268.

¹³ *Ibidem*, p. 324.

¹⁴ “Monitorul Oficial” din 29 aprilie/ 9 mai 1877, p. 2779.

¹⁵ *Ibidem*, 29 iunie/ 11 iulie 1877, p. 4161.

¹⁶ D.I.R.I., vol. III, p. 57.

comuna Bolduru au strâns și ei 483 de lei pentru a fi dați armatei, iar cei din Pogoanele au contribuit cu 400 lei¹⁷.

Chiar mai mult decât atât, într-o întrunire spontană a locuitorilor orașului Buzău, care a avut loc la 2 septembrie 1877, s-a hotărât subscrierea unei sume necesare cumpărării a 2000 de puști¹⁸. Contribuții bănești apreciabile au avut însă și doamnele din Râmnicu Sărat: Maria Chircu, A.I. Valentineanu, Elena Lupan, Anica Christescu, Sevastița Iorca, Maria Stavăr, Felicia Gâlcă¹⁹, la care se adaugă suma de 457 de lei donată de domnii Nae Iorgulescu și Nae Sibiceanu²⁰.

Contribuția buzoienilor și râmnicenilor nu s-a oprit însă aici. Locuitorii Buzăului au făcut o nouă ofrandă de 277 ocale de brânză și 5 butoaie cu vin la sfârșitul anului 1877²¹, iar casele lor au servit ca adăposturi pentru trupele române și ruse, sau au fost transformate în spitale (așa cum s-a întâmplat cu localul episcopiei din Buzău). De asemenea, buzoiemii au ajutat trupele rusești să transporte bagajele și au contribuit la instalarea unor servicii poștale rusești la Buzău, Movila Banului și Casotta²².

Exprimându-și adevăratele simțăminte la cauza independenței, cu prilejul zilei de 10 mai, într-o scrisoare adresată domnitorului Carol, locuitorii din "cetatea Râmnicului felicită călduros pe Majestatea Voastră (n.a. Carol I) care ca demn urmaș al glorioșilor domni Mihai și Ștefan pe tronul României, v-ați pus în capul armatei ca să luptați cu vigoarea sufletului vostru românesc pentru consolidarea independenței României.... Trăiască România liberă și independentă²³". Scrisoarea de felicitare era semnată de 206 locuitori din Râmnicu – Sărat.

Așadar, cetățenii județelor Buzău și Râmnicu – Sărat au răspuns exemplar la această acțiune de interes național. Au existat însă și nemulțumiri din partea populației generate de oamenii care au încercat să se eschiveze de la plata rechizițiilor sau chiar unele exagerări ale autorităților executoare centrale și locale. Încă de la începutul campaniei de rechiziții, prefectul de Buzău ceruse elaborarea unui regulament cu privire la rechizițiile care vor avea loc cu ocazia trecerii trupelor rusești prin județ, pentru ca legea "să nu devie o sorginte de tot felul de vexațiuni și arbitrarități"²⁴. Acestea în condițiile în care apăruseră plângeri din partea cetățenilor referitoare la abuzurile autorităților. Pe 11 aprilie, Petrache Barbu și Stroie Niculescu reclamă faptul că în timp ce lor le-a fost rechiziționat singurul

¹⁷ N. Adăniloae, *op. cit.*, p. 444.

¹⁸ *Ibidem*, p. 440.

¹⁹ "Monitorul Oficial" din 31 mai/ 12 iunie 1877, p. 3514.

²⁰ *Ibidem*, 27 aprilie/ 9 mai, p. 2777.

²¹ D.I.R.I., vol. II, p. 97.

²² D.I.R.I., vol. II, p. 462.

²³ Monitorul Oficial din 14/26 mai 1877, p. 3221.

²⁴ D.I.R.I., vol. II, p. 292.

cal de care dispuneau, altor proprietari, care aveau mai mulți cai, le era rechiziționat câte unul²⁵.

Alte reclamații de același fel sunt făcute și de alți locuitori din Buzău și Râmnicu Sărat. Astfel, pe 1 ianuarie 1878, peste 150 de locuitori din județul Râmnicu Sărat semnează o jalbă pe care o înaintează președintelui Camerei, în care arătau că: "cu rechizițiile cele din urmă s-a luat mai tot ce aveam, încât am ajuns într-o mizerie din care nu ne vom veni în fire multă vreme"²⁶.

Cum fiecare pădure are și uscături, au existat și persoane reticente față de nevoile țării. În acest sens poate fi menționat episcopul Inocențiu Busen care s-a opus înființării în localul seminarului teologic a unui spital, ajungându-se chiar la un conflict deschis între el și prefect, fiind necesară intervenția guvernamentală pentru calmarea spiritelor²⁷.

Unii arendași, proprietari sau negustori care ofereau produse spre rechiziție urmăreau un beneficiu personal: să scape de datoriile către stat sau să înșele statul, punând o valoare mai mare decât cea a produsului dat. Unii căutau să scape de rechiziționarea unui produs prin trecerea lui pe numele unor supuși străini (de obicei austro – ungari) care erau scutiți de rechiziții prin lege²⁸. Nici cei aflați pe raza județului Buzău nu au făcut excepție de la această practică, prefectura județului raportând Ministerului de Interne că "s-a trimis de către domnul Burghete, comerciant din Brăila, un domn Luigi Vinzi, care sub scutul de supus austro – ungar voiește a strânge cantități considerabile de produse"²⁹.

Nu de puține ori s-au înregistrat cazuri în care arendașii au supus familiile celor plecați la război la un tratament aproape inuman, chemând copii și femeile la muncă forțată sau făcând exproprieri abuzive. Pentru a stopa aceste evenimente neplăcute a intervenit însuși Ministrul de Război, generalul Cernat. Pe 14 iunie 1877 el se adresa Ministerului de Interne: "Am onoarea a vă anexa în original scrisoarea ce soldatul rezervist Stoian Giambașu a primit de la soția sa, din care se vede că dl. Grigorescu, arendașul moșiei Ghioseanca, județul Râmnicu Sărat, aproape de Poiana – Mărului, pentru o datorie de 200 de lei a expropriat pe numitul soldat, luându-i casa și obiectele necesare, dând afară pe muma sa și amenințând că-i va vinde și vitele"³⁰. În continuare generalul cerea omologului său de la interne să ia măsurile necesare pentru îndepărtarea acestei situații.

²⁵ D.I.R.I., vol. II, p. 198.

²⁶ D.I.R.I., vol. VIII, p. 717.

²⁷ D.I.R.I., vol. II, p. 552.

²⁸ Vl. Diculescu, *Aprovizionarea armatei române în timpul războiului de independență*, în S.M.I.M.O, vol. II, Ed. Academiei, 1963, p. 168.

²⁹ D.I.R.I., vol. III, p. 383.

³⁰ *Ibidem*, p. 572.

Alături de contribuția morală și materială a buzoiienilor la obținerea independenței, trebuie remarcată și cea umană, jertfele de sânge făcute de locuitorii acestor meleaguri pentru îndeplinirea idealului de secole al românilor.

În cadrul contingentului anului 1877, județul Buzău a "contribuit" cu 475 tineri (168 pentru armata permanentă, 69 pentru călărași și 238 pentru trupele de dorobanți), în timp ce dintre rămnicieni au fost înrolați 307 tineri (110 armata permanentă, 44 călărași, 153 – dorobanți)³¹. Acești tineri proveneau din localitățile: Buzău, Pârscov, Sărata, Slănic, Tohani, Grădiștea, Marginea de Sus, Marginea de Jos, Râmnicieni, Râmnicu de Jos și cel de Sus.

Pe teritoriul județului Buzău au fost încartiruite batalionul I din Regimentul 8 dorobanți, iar în Râmnic batalionul II din Regimentul 9 dorobanți. Cele patru companii ale batalionului I dorobanți se aflau la Facia – Cheii, Buzău, Mizil, Slănic și erau comandate de căpitani Baidac Ioan, Vasilescu Petre, Cărbunescu Grigore și de locotenentul Dumitriu Iorgu. Comandantul batalionului era maiorul M. Vasilescu³².

Companiile batalionului II dorobanți se aflau la Râmnicu, Cucu, Măicănești și Râmnicu Sărat, comandate fiind de căpitanul Ionescu Panait și de locotenentii Rădescu Dumitru, Gheorghiu Constantin și Christescu Ioan. Comandant al batalionului fusese numit maiorul Nicolescu Petre care "datorită neregulilor repetate observate la Compania a V-a Măicănești" a fost suspendat și dat în judecată fiind înlocuit cu căpitanul Grigore Handoca³³.

Tinerii buzoieni au făcut parte și din alte unități militare din țară. Astfel, în cadrul Regimentului 4 infanterie de linie au fost primiți 44 de recruți din clasa anului 1877 din județul Buzău, iar din promoția următoare 75 de persoane³⁴. 37 de buzoieni au făcut parte din Regimentul 2 artilerie București, 30 din divizionul de pompieri București, 12 din Batalionul de geniu București³⁵.

Toate aceste unități au fost angajate în luptă, Regimentul 9 constituind chiar una din unitățile de flanc în luptele de la Plevna. În timpul înfruntărilor de pe 6 septembrie au fost răniți: maiorul Handoca, căpitanul Ionescu și locotenentul Rădescu (dintre comandanți), sergentul Lepădatu Dediu și soldații Pache Cristache, Crudu Oprea, Potaru Constantin, care "fiind totdeauna în fruntea celorlalți și stimulând trupa în contra inamicului" au fost propuși de comandantul Brigăzii a doua, colonelul Alexandru Gramont spre decorare³⁶.

³¹ Monitorul Oficial din 29/ 9 iunie 1877, p. 3473.

³² Dan Berindei, Leonida Loghin, Gh. Stoican, *Războiul pentru independență națională 1877 – 1878. Documente militare*, Ed. Militară, 1971, p. 68.

³³ C. Olteanu, *Itinerarii eroice*, Ed. Militară, 1977, p. 97.

³⁴ *Ibidem*, p. 16.

³⁵ Monitorul Oficial din 1/ 13 iunie 1877, p. 3550.

³⁶ Dan Berindei, Leonida Loghin, Gh. Stoican, *op. cit.*, p. 431.

Secția de pompieri Buzău, care constituia, împreună cu secția Giurgiu, cea de-a patra baterie de tunuri a bateriei "Independența", a luat parte la toate luptele de artilerie și la bombardarea Vidinului până la armistițiu³⁷.

Printre cei care au făcut suprema jertfă pe câmpul de luptă pentru obținerea independenței s-au numărat: Dumitru Iancu, Ciobotaru Tudosie, Vasilache Bumbuță, Grigore Ion, Teodor Bratasin, Moldoveanu Ghiță, Bălan Gheorghe, Stanciu Stancu, Crăciun Iordache, Frățilă Ion, Vasile Ion, Bantea Nicolae (căzuți pe câmpul de luptă) și Roșca Anghel, Ion Neculae, Băjenaru Enache, Tatomir Vasile, Cristea Ion, Moldoveanu Ion, Petrescu Neagu, Gavrilă Nicolae, Manta Toader, Baci Ion, Dumitru Iancu (morți în urma rănilor primite)³⁸.

Localitățile care au contribuit prin intermediul tinerilor eroi la cucerirea independenței au fost: Corbu, Tâmboiești, Odobeasca, Popești, Jitia, Racovițeni, Căineni, Zgârceiți, Gulianca, Râmnicu Sărat, Jideni, Dealu Lung, Domnița, Dedulești, Lacul lui Bălan, Boldu, Pogoanele, Movila Banului, Casotta, Buzău, Facia – Cheii, Slănicu, Pâscov, Sărata, Tohani, Grădiștea, etc.

Iată cum alături de ceilalți români, și locuitorii din Buzău și Râmnicu Sărat au participat la obținerea independenței naționale. Alături cu trupul și sufletul de idealurile naționale, buzoiinii și râmnicenii n-au precupețit nici un efort pentru ca România să înlăture dominația străină și să-și ia locul ce i se cuvenea în desfășurarea evoluției progresiste a istoriei popoarelor europene.

LA LUTTE DE LA POPULATION DU DÉPARTEMENT DE BUZĂU POUR OBTENIR L'INDÉPENDANCE DE LA ROUMANIE

– Résumé –

Événement crucial de l'histoire de la Roumanie, la guerre d'indépendance a mobilisé pendant les années 1877 – 1878 toute la population du pays. Les habitants du département de Buzău se sont trouvés parmi ceux qui ont répondu avec enthousiasme à l'appel de la patrie. Les habitants de ce département se sont remarqués d'une part, par leur soumission sans aucune objection à la loi concernant les réquisitions, mais surtout par les offrandes et les donations faites pour soutenir l'effort de guerre de la Roumanie (argent, aliments, animaux, etc.), et d'autre part, par l'esprit de sacrifice dont ils ont fait preuve sur les champs de bataille de Plevna ou Vidin.

³⁷ C. Olteanu, *op. cit.*, p. 285.

³⁸ *Ibidem*, p. 166 – 167.